PRE DETI OD 3 DO 7 ROKOV

MÁME RADI NAŠU PLANÉTU

Pravidlá hry a správne odpovede

KONCEPT HRY A TEXTY: DANA MODERDOVSKÁ
DIZAJN A GRAFICKÉ SPRACOVANIE: DANIELA BARTOŠ

Vytvorené v rámci projektu TinyGreens4HealthyPlanet, malého partnerstva programu Erasmus+ v oblasti školského vzdelávania.

Číslo projektu: 2024-2-SK01-KA210-SCH-000293231

Program: Erasmus+

Koordinátor: Slovak Eco Quality, Slovensko

Partneri: Smiling Planet, Slovensko; Montessano Primary School, Rumunsko

Trvanie projektu: marec 2025 – február 2027

Vytvorili v spolupráci organizácie Smiling Planet s. r. o., Slovak Eco Quality, Montessano Primary School a zapojení pedagógovia, učitelia, deti a ďalší spolupracovníci, ktorí sa podieľali na tvorbe a testovaní materiálov.

Názov stolovej hry: Máme radi našu planétu

Koncept hry a texty: Dana Moderdovská

Dizajn a grafické spracovanie: Daniela Bartoš

Rok vydania stolovej hry: 2026

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú výlučne názormi autora alebo autorov a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie ani Slovenskej akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu (SAAIC) – Národnej agentúry programu Erasmus+ pre vzdelávanie a odbornú prípravu. Európska únia ani orgán udeľujúci grant za ne nenesú zodpovednosť.

© 2026 Slovak Eco Quality, Smiling Planet s. r. o. a Scoala Primara Montessano.

Ak nie je uvedené inak, táto publikácia je licencovaná na základe medzinárodnej licencie Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 (CC BY-NC-SA 4.0).

PRAVIDLÁ HRY

Úvod

Stolová hra MÁME RADI NAŠU PLANÉTU vznikla ako súčasť európskeho projektu TinyGreens4HealthyPlanet financovaného z programu Erasmus+. Projekt spojil tri partnerské organizácie: Slovak Eco Quality a Smiling Planet zo Slovenska a Montessano Primary School and Kindergarten z Rumunska.

Partneri spoločne s deťmi, učiteľmi, pedagógmi a ďalšími facilitátormi vytvorili a otestovali túto vzdelávaciu hru. Jej cieľom je spoluobjavovať s deťmi environmentálne témy jednoduchým, pútavým a ich veku primeraným spôsobom. Hráči sa učia predchádzať vzniku odpadu a správne ho triediť, objavujú základy kompostovania, učia sa robiť udržateľné rozhodnutia a starať sa o našu planétu prostredníctvom otázok, pohybu, diskusie a spolupráce sa.

Hra dopĺňa publikáciu s desiatimi príbehmi a metodickou príručkou s rovnakým názvom Máme radi našu planétu. Odporúčame, aby ste si pred hraním s deťmi príbehy prečítali. Deti sa tak lepšie zoznámia s postavami a environmentálnymi témami. Nie je to však podmienkou – hru možno hrať aj samostatne bez prečítania si publikácie.

Stolovú hru aj publikáciu si môžete bezplatne stiahnuť a vytlačiť na stránke www.seq.sk/tools alebo prostredníctvom QR kódu na konci tejto brožúry.

Odporúčaný vek, počet hráčov a trvanie hry

Odporúčaný vek: 3 – 7 rokov, hru si však môžu zahrať ekologickí nadšenci bez rodielu veku

Počet hráčov: 2 – 6 jednotlivcov alebo tímov

Trvanie hry: približne 20 – 30 minút

Spôsob hry si staršie deti, rodičia, starí rodičia, učitelia a každý, kto sa rád učí o planéte, môžu prispôsobiť svojim potrebám. Stačí použiť náročnejšie kartičky a voliteľný bodovací systém.

Podmienkou hry je, že aspoň jeden z účastníkov by mal vedieť čítať. Odporúčame, aby hru viedol dospelý facilitátor alebo niektoré zo starších detí. Tí podľa potreby prečítajú kartičky a pomôžu mladším deťom lepšie porozumieť hre.

Komponenty hry

Hra obsahuje:

- jednu hernú dosku v podobe 4 častí, ktoré sa k sebe poskladajú

- jednu šablónu farebnej kocky
- jednu šablónu číselnej kocky
- šesť figúrok postáv

- šesť farebne odlíšených súborov kartičiek (spolu dokopy 130 kartičiek)

Hráči si môžu vybrať z týchto postáv:

- Alex
- Laura
- mamička
- ocko
- psík Rasty
- babka Anna

Hra obsahuje šesť kategórií kartičiek:

- zelené – recyklačné kartičky - 24 kartičiek
- modré – planétové kartičky - 16 kartičiek
- červené – pohybové kartičky - 24 kartičiek
- hnedé – kompostovacie kartičky - 18 kartičiek
- ružové – bonusové kartičky - 24 kartičiek
- žlté – kartičky Vymenuj 1 2 3 - 24 kartičiek

Zelené, hnedé, žlté, červené a modré kartičky sú úlohové kartičky. Po správnom splnení úlohy si ich hráči môžu **ponechať.**

Ružové kartičky sú bonusové. Hráč vykoná pokyn na kartičke a potom ju vráti naspodok kopy bonusových kartičiek. Bonusové kartičky sa teda nezbierajú a **nezapočítavajú sa do konečného výsledku.**

Výber kocky

Pred začiatkom hry facilitátor vyberie typ kocky, ktorý najlepšie zodpovedá veku, skúsenostiam a potrebám skupiny.

Možnosť 1 Farebná kocka

Keď hráč hodí kockou a padne určitá farba, posunie svoju figúrku dopredu na najbližšie políčko rovnakej farby. Ak napríklad hodí červenú, posunie sa na najbližšie červené políčko. Ak hodí zelenú, posunie sa na najbližšie zelené políčko. Potom si vezme kartičku z kopy zodpovedajúcej hodenej farbe.

Možnosť 2 Číselná kocka

Keď hráč hodí číslo, posunie svoju figúrku dopredu o príslušný počet políčok. Ak napríklad hodí dvojku, posunie sa o dve políčka. Potom si vezme kartičku zodpovedajúcu farbe políčka, na ktorom jeho figúrka zastala.

Možnosť 3 Kocka z inej hry

Ak papierové kocky nevyhovujú, poškodia sa alebo sa stratia, hráči môžu použiť akúkoľvek bežnú číselnú kocku z inej stolovej hry. Potom postupujú podľa pravidiel pre číselnú kocku.

Úloha dospelého facilitátora

Pri hre s deťmi predškolského veku by mal pomáhať dospelý facilitátor, pedagóg, rodič alebo staršie dieťa.

Facilitátor:

- vysvetlí a ukáže pravidlá
- číta nahlas kartičky
- pomáha hráčom pochopiť neznáme slová
- povzbudzuje hráčov, aby premýšľali a diskutovali
- rozhoduje, či bola odpoveď alebo úloha splnená správne
- v prípade potreby poskytne nápovedu
- vysvetlí správnu odpoveď
- prispôsobuje náročnosť veku a schopnostiam hráčov
- dohliada na to, aby sa zapojili všetci hráči

Facilitátor nemusí súťažiť ako hráč. Jeho hlavnou úlohou je viesť hru a podporovať učenie.

Výber náročnosti

Pred začiatkom vyberte náročnosť hry, ktora najlepšie zodpovedá veku a skúsenostiam hráčov.

Jednoduchšie kartičky, odporúčané najmä pre predškolákov, sú v dolnom rohu kartičky označené symbolom **jednej bodky**.

Náročnejšie kartičky, odporúčané pre skúsenejšie a starčie deti, sú v rohu označené symbolom **dvoch bodiek.**

Varianta pre predškolákov

Tento spôsob sa odporúča *pre deti vo veku približne 3 – 6 rokov.*

Hráči hrajú vo dvojiciach alebo malých tímoch.

Každý tím si vyberie jednu figúrku postavy.

Členovia tímu môžu o otázke diskutovať a odpovedať spoločne.

Starší hráč môže byť v tíme s mladším hráčom.

Facilitátor číta kartičky a poskytuje pomoc.

Pre jednoduchšie úlohy môže vyberať iba kartičky označené jednou bodkou. Ak chcú tímy väčšiu výzvu, môžu použiť aj kartičky s dvoma bodkami.

Každá správne splnená úlohová kartička má rovnakú hodnotu.

Všetky tímy sa snažia dostať do CIEĽA.

Dôraz sa kladie na spoluprácu, zapojenie a učenie sa.

Na konci skupina spočíta všetky kartičky získané počas hry a spoločne oslávi výsledok.

Ak chcú hráči hru ukončiť aj súťažne, za víťaza možno označiť tím, ktorý získal najviac úlohových kartičiek.

Varianta pre staršie deti

Tento režim sa odporúča *starším alebo skúsenejším hráčom*. Kartičky s jednou a dvoma bodkami sa zmiešajú.

Hráči môžu hrať jednotlivo alebo v tímoch.

Hráči odpovedajú samostatne, ak facilitátor nepovolí tímovú diskusiu.

Pri príliš ľahkých otázkach môže facilitátor položiť doplňujúcu otázku Prečo.

Hráči na konci hry môžu spočítať počet získaných úlohových kartičiek alebo použiť voliteľný bodovací systém.

Vyhráva hráč alebo tím s najväčším počtom kartičiek alebo bodov.

Príprava hry

Položte hernú dosku do stredu hracej plochy tak, aby bol ŠTART naľavo a CIEĽ napravo.

Rozdeľte kartičky do šiestich farebne odlíšených kôp. Každú kopu osobitne zamiešajte.

Všetkých šesť kôp položte vedľa hernej dosky obrázkom nahor, písmom nadol.

Každý hráč alebo tím si vyberie figúrku a položí ju na ŠTART.

Vyberte si hernú variantu: pre predškolákov alebo pre staršie deti.

Vyberte kocku, ktorá najlepšie vyhovuje skupine: farebnú alebo číselnú.

Ak je to potrebné, vyberte dospelého facilitátora alebo sprievodcu hrou.

Začína najmladší hráč alebo tím s najmladším hráčom.

Hráči alebo tímy sa striedajú v smere hodinových ručičiek.

Skúšobné kolo

Pred začiatkom celej hry by mal facilitátor predviesť jedno skúšobné kolo:

- Hoďte vybranou kockou.
- Posuňte figúrku podľa hodenej farby alebo čísla.
- Pozrite sa na farbu políčka.
- Vezmite si kartičku rovnakej farby.
- Prečítajte a splňte úlohu.
- Ukážte, či si hráč kartičku ponechá, alebo ju vráti do kopy.

Kartička použitá v skúšobnom kole sa nezapočítava do konečného výsledku. Keď všetci rozumejú jednotlivým krokom, vráťte figúrky na ŠTART a začnite hru.

Ako hrať

Počas každého ťahu:

- Hoďte vybranou kockou.
- Ak používate číselnú alebo bežnú hraciu kocku, posuňte figúrku dopredu o hodený počet políčok.
- Ak používate farebnú kocku, posuňte figúrku dopredu na najbližšie políčko zodpovedajúce hodenej farbe.
- Pozrite sa na farbu políčka, na ktorom figúrka zastala.
- Vezmite si vrchnú kartičku z kôpky rovnakej farby.
- Facilitátor alebo hráč, ktorý vie čítať, prečíta kartičku nahlas.
- Splňte úlohu alebo odpovedzte na otázku.
- Ak je úloha splnená správne, úlohovú kartičku si ponechajte.

- Ak je odpoveď nesprávna alebo neúplná, postupujte podľa časti Nesprávne alebo neúplné odpovede.
- Ak kartička neurčuje inak, pokračuje ďalší hráč alebo tím.

Viacfarebné políčka

Ak hráč zastane na viacfarebnom políčku, môže si vybrať kartičku z ktorejkoľvek kategórie úlohových kartičiek:

- zelenej
- hnedej
- žltej
- červenej
- modrej

Na viacfarebnom políčku si hráč nemôže vybrať ružovú bonusovú kartičku.

Kategórie kartičiek

Červené pohybové kartičky

Pohybové kartičky vyzývajú hráčov, aby napodobnili zviera, predmet, činnosť alebo prírodný prvok.

Príklady:

- Ukáž, ako lietí včielka.
- Ukáž, ako ide vlak.
- Ukáž, ako polievaš záhradu krhlou.

Cieľom je zapojiť sa, hýbať sa a používať predstavivosť. Hráči nemusia činnosť predviesť dokonale. Získava kartičku, keď sa úprimne pokúsi aktivitu splniť.

Zelené recyklačné kartičky

Recyklačné kartičky vyzývajú hráčov, aby rozhodli, kam patria rôzne druhy odpadu.

Príklady:

- Do ktorého recyklačného koša patrí: krabička od džúsu
- Do ktorého recyklačného koša patrí: obaly z cukríkov
- Do ktorého recyklačného koša patrí: plechovka

Facilitátor nájde správne odpovede v časti Správne odpovede. Mal by však zohľadniť miestny systém triedenia odpadu, pretože farby kontajnerov a pravidlá zberu sa môžu v jednotlivých krajinách, regiónoch a dokonca obciach líšiť.

Hnedé kompostovacie kartičky

Kompostovacie kartičky oboznamujú hráčov s kompostovaním a biologicky rozložiteľnými materiálmi.

Príklady:

- Môžeme dať do kompostéra? trávu
- Môžeme dať do kompostéra? žuvačku
- Ako vyzerá kompostér?

Mladším hráčom odporúčame kompostovanie krátko predstaviť. Náročnejšie kompostovacie kartičky odporúčame používať vo variante pre staršie deti.

Žlté kartičky Vymenuj 1 2 3

Tieto kartičky vyzývajú hráčov, aby vymenovali jeden, dva alebo tri príklady z rôznych oblastí.

Príklady:

- Vymenuj : 1 vec vyrobenú z plastu.
- Vymenuj: 2 zvieratká, ktoré žijú vo vode.
- Vymenuj: 3 veci, ktoré môžeme dať do kompostéra.

Facilitátor môže uznať rôzne správne príklady, ktoré zodpovedajú otázke.

Modré kartičky Planéta

Kartičky Planéta vyzývajú hráčov, aby rozhodli, či určitá činnosť robí planétu šťastnou alebo smutnou.

Príklady:

- Je planéta šťastná alebo smutná?
  Sadíme stromy a kvety.
- Je planéta šťastná alebo smutná?
  Odpadky triedime do správnych recyklačných košov.
- Je planéta šťastná alebo smutná?
  Vyrubujeme lesy.

Pri mladších hráčoch používajte jasné a konkrétne situácie, uvádzajte príklady a vysvetlite, čo znamenajú.

Starších hráčov sa môže facilitátor opýtať:
Prečo je z toho planéta šťastná alebo smutná.

Ružové bonusové kartičky

Ružové kartičky ovplyvňujú pohyb na hernej doske alebo dávajú hráčovi osobitnú úlohu.

Príklady:

- Posuň sa dopredu o toľko políčok, koľko má vlak vagónov.
- Hoď kockou ešte raz.
- Jedno kolo stojíš.

Pokyn vykonajte okamžite. Potom ružovú kartičku vráťte naspodok kôpky. Ružové kartičky sa nezbierajú a nezapočítavajú sa medzi úlohové kartičky ani body.

Správne odpovede a splnené úlohy

Ak hráč alebo tím odpovie správne alebo splní úlohu:

- ponechá si úlohovú kartičku
- jeho figúrka zostáva na dosiahnutom políčku
- jeho ťah sa končí, ak kartička neurčuje inak

Pri pohybových kartičkách facilitátor hodnotí zapojenie, nie kvalitu výkonu.

Nesprávne alebo neúplné odpovede

Ak je odpoveď nesprávna alebo neúplná:

- Facilitátor môže poskytnúť malú nápovedu a vyzvať hráča alebo tím, aby to skúsil ešte raz.
- Ak je odpoveď stále nesprávna, facilitátor jednoducho vysvetlí správnu odpoveď.
- Kartička sa vráti naspodok kopy.
- Figúrka zostáva na dosiahnutom políčku. Neposúva sa dozadu.

Cieľom hry je učiť sa. Hráči by nemali byť potrestaní za to, že nepoznajú odpoveď.

Pomoc ostatným hráčom

Varianta pre predškolákov

- Členovia tímu môžu o odpovediach diskutovať.
- Hráči si môžu navzájom pomáhať.
- Facilitátor môže poskytnúť nápovedu, príklady alebo vizuálnu podporu.

Varianta pre staršie deti

- Ako prvý by mal odpovedať hráč alebo tím, ktorý je na ťahu.
- Ostatní hráči by mali počkať, kým sa odpoveď vyhodnotí.
- Potom môže skupina diskutovať o správnej odpovedi.

Viacero figúrok na rovnakom políčku

Na jednom políčku môžu stáť dve alebo viaceré figúrky. Žiadna sa neodstráni, neposunie dozadu ani nevráti na ŠTART. Ak sa figúrky pohodlne nezmestia na jedno políčko, položte ich vedľa neho v rovnakom poradí.

Špeciálne situácie pri pohybe po hracej ploche

- Ak kartička prikazuje hráčovi posunúť sa dopredu alebo dozadu, má tak urobiť.
- Ak kartička posunie figúrku za CIEĽ, položte ju priamo na CIEĽ.
- Ak kartička odkazuje na hráča pred ním a nikto pred ním nie je, hráč zostáva na mieste.
- Ak kartička odkazuje na hráča za ním a nikto za ním nie je, hráč zostáva na mieste.
- Ak má hráč prejsť na najbližšie políčko určitej farby, posunie sa dopredu na nasledujúce políčko tejto farby, ak kartička výslovne neurčuje pohyb dozadu.

Prázdne kopy kartičiek

Ak sa kopa minie, pretože sa kartičky vracali naspodok alebo odkladali bokom, vrátené kartičky zamiešajte a vytvorte novú kopu obrázkom nadol.

Ak hráči získali všetky úlohové kartičky z jednej kategórie, facilitátor môže hráčovi dovoliť vybrať si inú kategóriu úlohových kartičiek.

Inkluzívna hra

Každý hráč by mal mať možnosť zapojiť sa spôsobom, ktorý je pre neho bezpečný a príjemný.

Pohybovú úlohu možno:

- zjednodušiť
- splniť posediačky
- predviesť pomocou rúk, zvukov alebo výrazov tváre
- splniť spoločne s členom tímu
- v prípade potreby nahradiť inou pohybovou kartičkou

Od hráča sa nesmie vyžadovať pohyb, ktorý je pre neho fyzicky náročný, nepríjemný alebo nevhodný.

Dosiahnutie cieľa

Na dosiahnutie CIEĽA nie je potrebné hodiť presné číslo alebo farbu.

Pri použití číselnej kocky

Ak sa hodené číslo rovná počtu zostávajúcich políčok alebo je väčšie, posuňte figúrku priamo na CIEĽ.

Pri použití farebnej kocky

Ak medzi figúrkou a CIEĽOM nie je políčko hodenej farby, posuňte figúrku priamo na CIEĽ.

Hráč alebo tím, ktorý dosiahne CIEĽ:

- už si neberie ďalšiu kartičku
- už nehádže kockou
- môže povzbudzovať ostatných hráčov
- môže pomáhať ostatným hráčom, ak sa používa režim pre predškolákov

Hra pokračuje, kým všetci hráči alebo tímy dosiahnu CIEĽ.

Ukončenie hry

Hra sa končí, keď všetci hráči alebo tímy dosiahnu CIEĽ.

Varianta pre predškolákov

Spočítajte všetky úlohové kartičky, ktoré skupiny získali. Výsledné číslo predstavuje spoločný úspech všetkých hráčov dokopy.

Ak sa hráči rozhodnú porovnať tímy, vyhráva tím s najväčším počtom získaných úlohových kartičiek.

Každá zelená, hnedá, žltá, červená a modrá kartička sa počíta ako jedna kartička. Ružové bonusové kartičky sa nezapočítavajú.

Varianta pre staršie deti

Hráči môžu použiť jednu z nasledujúcich možností bodovania.

Jednoduché bodovanie

Každá získaná úlohová kartička má hodnotu jedného bodu. Vyhráva hráč alebo tím s najväčším počtom kartičiek.

Voliteľné náročnejšie bodovanie

Kartičkám možno priradiť rôzne bodové hodnoty podľa ich náročnosti:

- červená pohybová kartička – 1 bod
- zelená recyklačná kartička – 2 body
- žltá kartička Vymenuj 1 2 3 – 3 body
- modrá kartička Planéta – 4 body
- hnedá kompostovacia kartička – 5 bodov
- ružové bonusové kartičky sa nezapočítavajú

Ak majú dvaja alebo viacerí hráči či tímy rovnaký počet kartičiek alebo bodov, delia sa o víťazstvo.

Prispôsobenie hry rôznym vekovým skupinám

Mladší hráči

- Hrajte vo dvojiciach alebo malých tímoch.
- Použite menší počet jednoduchších kartičiek.
- Odstráňte kartičky označené ako náročnejšie.
- Uznajte krátke odpovede, gestá a ukážky.
- Umožnite diskusiu a pomoc dospelého.
- Použite jednoduché bodovanie, pri ktorom má každá kartička rovnakú hodnotu.

Starší alebo skúsenejší hráči

- Zaraďte náročnejšie kartičky.
- Požiadajte hráčov, aby vysvetlili, prečo je odpoveď správna.
- Podporujte samostatné odpovede.
- Použite voliteľný bodovací systém.
- Požiadajte o viac príkladov.
- Povzbudzujte hráčov, aby spájali otázky so svojím každodenným životom.

Najdôležitejšie pravidlo

Zabávajte sa, pomáhajte si navzájom a učte sa, ako môžu malé každodenné skutky pomôcť našej planéte.

SPRÁVNE ODPOVEDE

Recyklačné kartičky

Poznámka pre facilitátora:

Pravidlá triedenia odpadu a farby kontajnerov sa v jednotlivých krajinách, regiónoch a obciach líšia. Zákony, systémy zberu a recyklačné technológie sa tiež môžu časom meniť. Facilitátori by preto mali odpovede skontrolovať a prispôsobiť aktuálnym miestnym pravidlám platným v čase a na mieste, kde sa hra hrá. Niektoré krajiny majú zálohový systém na plastové fľaše a nápojové plechovky. Ak je obal označený symbolom zálohovania, treba ho vrátiť na odberné miesto, nie vyhodiť do kontajnera na triedený odpad.

Č.	Kartička	Všeobecná odpoveď	Jednoduché vysvetlenie pre facilitátora
1	Popísaný papier	Kontajner na papier	Papier musí byť čistý a suchý.
2	Krabička od džúsu	Kontajner na nápojové kartóny (oranžový), najčastejšie však kontajner na plasty (žltý).	Krabice od džúsu sa zvyčajne skladajú z viacerých vrstiev, napríklad z papiera, plastu a niekedy aj hliníka. Krabicu vyprázdnite a postupujte podľa miestnych pravidiel pre nápojové kartóny, napríklad Tetra Pak, alebo žltý plastový kontajner.
3	Kartónová krabica	Kontajner na papier (modrý)	Krabicu stlačte alebo rozložte, aby zaberala menej miesta. Mala by byť čistá a suchá. Môže mať aj lepiaciu pásku alebo nálepky, netreba ich odstraňovať.
4	Plastová slamka	Kontajner na plasty alebo zmesový odpad – podľa miestnych pravidiel	Hoci je slamka vyrobená z plastu, je veľmi malá a niektoré triediace systémy ju nedokážu vytriediť. Overte si, či ju miestny systém zberu plastov prijíma.
5	Plastová fľaša	Najlepšie využiť zálohový systém. Ak nie je k dispozícii, potom kontajner na plasty.	Ak má fľaša symbol zálohovania, vráťte ju na odberné miesto. V opačnom prípade ju vyprázdnite a podľa miestnych pravidiel vložte do kontajnera na plasty.
6	Jogurtový kelímok	Kontajner na plasty	Kelímok vyprázdnite. Ak má papierový obal alebo hliníkové viečko, jednotlivé časti oddeľte a vytrieďte podľa materiálu a miestnych pravidiel.
7	Pokosená tráva	Zber záhradného odpadu (hnedý kontajner) alebo záhradný kompostér	Tráva je prírodný záhradný materiál. Do kompostéra ju pridávajte iba v menšom množstve a premiešajte ju so suchým lístím alebo vetvičkami. Ak nemáte k dispozícii ani jednu z možností, postupujte podľa miestnych pravidiel pre zmesový odpad.
8	Zaváraninový pohár	Kontajner na sklo (zelený)	Pri manipulácii so sklom dávajte pozor, najmä ak sú prítomné deti. Viečko možno vytriediť do kontajnera na plasty.
9	Zubná kefka	Najlepšie odovzdať na špeciálny zber (napr. v drogériách). Ak nie sú k dispozícii, potom kontajner na plast.	Zubná kefka obsahuje rôzne materiály a pravidlá triedenia sa líšia. Ak je dostupný špeciálny zber zubných kefiek, uprednostnite ho. V opačnom prípade patrí do zberu plastov.
10	Plechovka	Najlepšie zálohovať. Ak to nie je možné, tak najčastejšie do kontajnera na plasty alebo do kontajnera na kovy. Postupujte podľa miestnych pravidiel.	Ak má plechovka symbol zálohovania, vráťte ju na odberné miesto. V opačnom prípade ju vyprázdnite a riaďte sa miestnym systémom. Niekde sa plechovky zbierajú spolu s kovmi, inde sa kovy zbierajú spolu s plastmi alebo ďalšími obalmi.
11	Zemiakové šupky	Kontajner na kuchynský biologický odpad (hnedý) alebo domáci či záhradný kompostér	Zemiakové šupky sú prírodný kuchynský odpad. Ak nie je dostupný zber biologického odpadu ani kompostovanie, postupujte podľa miestnych pravidiel pre bio odpad.
12	Obal z čokolády	Najčastejšie kontajner na plasty, treba však overiť materiál.	Mnohé obaly z čokolády sú vyrobené z plastu, niektoré však obsahujú papier, hliník alebo viacero spojených materiálov. Zistite materiál a postupujte podľa miestnych pravidiel. Obal z kombinovaných materiálov môže patriť do zmesového odpadu.
13	Ohryzok z jablka	Kuchynský biologický odpad (hnedý kontajner) alebo domáci či záhradný kompostér	Ohryzok z jablka je prírodný potravinový odpad a môže sa rozložiť na kompost. Ak nie je dostupná ani jedna z možností, postupujte podľa miestnych pravidiel pre bio odpad.
14	Banánová šupka	Kuchynský biologický odpad (hnedý kontajner) alebo domáci či záhradný kompostér	Banánová šupka je prírodný potravinový odpad. Ak nie je dostupná ani jedna z možností, postupujte podľa miestnych pravidiel pre bio odpad.

15	Nedojedená desiata	Kuchynský biologický odpad (hnedý kontajner)	Ide o nedojedený kúsok jedla, napríklad sušienku. Ak miestny zber biologického odpadu prijíma tento druh jedla, vložte ho tam. V opačnom prípade patrí do zmesového odpadu.
16	Obaly z cukríkov	Najčastejšie kontajner na plasty, treba však overiť materiál	Obaly z cukríkov bývajú zvyčajne vyrobené z plastu. Niektoré triediace systémy ich prijímajú spolu s plastmi, inde musia pružné obaly alebo obaly z kombinovaných materiálov smerovať do zmesového odpadu alebo špeciálneho zberu.
17	Fľaša od šampónu	Kontajner na plasty (žltý)	Fľaše od šampónu bývajú zvyčajne plastové. Fľašu vyprázdnite. Ak má uzáver alebo pumpičku z iného materiálu, jednotlivé časti oddeľte a vytrieďte podľa materiálu a miestnych pravidiel.
18	Rozbitý tanier	Zmesový odpad	Taniere bývajú z keramiky alebo porcelánu a nesmú sa vyhadzovať do kontajnera na sklenené obaly. Dospelý musí ostré časti bezpečne zabaliť a postupovať podľa miestnych pravidiel.
19	Konzerva od kukurice	Kontajner na kovy (červený) alebo kontajner na plasty (žltý) - podľa miestnych pravidiel	Plechovka od kukurice je kovový obal od potraviny. Vyprázdnite ju a opláchnite. Niekde sa kovy zbierajú samostatne, inde spolu s plastmi alebo ďalšími recyklovateľnými obalmi.
20	Vaječné škrupinky	Kuchynský biologický odpad alebo domáci či záhradný kompostér	Vaječné škrupinky sú prírodný materiál. Pred pridaním do kompostéra ich rozdrvte na menšie kúsky. Do bio odpadu ich drviť netreba.
21	Deravá ponožka	Najprv opraviť, inak zber textilu alebo zmesový odpad	Ak je to možné, ponožku zašite a ďalej používajte. Ak ju nemožno opraviť, použite zber textilu, ktorý prijíma poškodený textil. V opačnom prípade patrí do zmesového odpadu.
22	Rozbitý sklenený pohár	Kontajner na sklo (zelený)	Ak ide o rozbitý priehľadný pohár na pitie, nie keramickú šálku. Pravidlá pre sklenené poháre sa líšia, preto sa facilitátor musí riadiť miestnym systémom. Ostré kúsky musí bezpečne zabaliť dospelý.
23	Použitá papierová vreckovka	Zvyčajne zmesový odpad (čierny kontajner), niekedy biologický odpad (hnedý kontajner) – podľa miestnych pravidiel	Použité vreckovky nesmú ísť do zberu papiera. Niektoré miestne systémy biologického odpadu prijímajú obyčajné papierové vreckovky, iné nie.
24	Rolka z toaletného papiera	Kontajner na papier (modrý)	Čistá prázdna rolka z toaletného papiera je vyrobená z lepenky. Pred recykláciou ju možno opätovne použiť na tvorivú aktivitu.

SPRÁVNE ODPOVEDE

Kartičky Vymenuj 1 2 3

Poznámka pre facilitátora:

Pri týchto kartičkách nejde o jedinú správnu odpoveď. Facilitátor môže uznať aj ďalšie rozumné odpovede a v prípade potreby dieťaťu pomôcť príkladom.

Č.	Kartička	Možné odpovede	Poznámka pre facilitátora
1	1 vec vyrobenú z plastu	Plastová fľaša, kelímok od jogurtu, zubná kefka, plastová hračka, plastová slamka alebo vrecko od čipsov	Uznajte akýkoľvek predmet, ktorý je vyrobený prevažne z plastu.
2	1 vec vyrobenú z kovu	Lyžica, kľúč, plechovka, konzerva alebo kovový hrniec	Uznajte akýkoľvek predmet, ktorý je vyrobený prevažne z kovu.
3	1 vec, ktorá patrí do koša na bioodpad	Zemiakové šupky, banánová šupka, ohryzok z jablka, ovocné alebo zeleninové šupky, vaječné škrupinky, starý chlieb alebo nedojedený kúsok pizze	Postupujte podľa miestnych pravidiel pre kuchynský biologický odpad. Patria tam aj nedojedené alebo plesnivé potraviny.
4	3 veci, ktoré nesmieme hádzať do vody	Plastové slamky, obaly, plastové fľaše, papier, banánové šupky, staré ponožky alebo akýkoľvek iný odpad	Do riek, jazier ani morí nesmieme hádzať žiadny odpad. Kačice, labute ani ryby by sme nemali kŕmiť starým chlebom, pretože pre ne nie je zdravý a môže tiež znečistiť vodu.
5	2 veci, ktoré patria do koša na bioodpad	Banánové, jablkové, zemiakové alebo zeleninové šupky, vaječné škrupinky, starý chlieb alebo zvyšky jedla	Uznajte položky, ktoré povoľujú miestne pravidlá zberu biologického odpadu.
6	3 zvieratká, ktoré žijú vo vode	Ryba, rak, chobotnica, delfín, veľryba, žralok, krab, medúza, žaba, korytnačka alebo morský koník	V náročnejšom režime sa dieťaťa opýtajte, ktoré živočíchy žijú v sladkej vode a ktoré v mori.
7	2 veci, ktoré robia planétu šťastnou	Triedenie odpadu, zbieranie odpadkov, šetrenie vodou alebo elektrinou, sadenie stromov a kvetov, opravovanie vecí, kompostovanie alebo starostlivosť o zvieratá	Ide o otvorenú otázku. Povzbuďte deti, aby vysvetlili, prečo ich konanie pomáha planéte.
8	2 spôsoby, ako môžeme šetriť elektrinu	Zhasneme svetlo, keď odchádzame z miestnosti; vypneme televízor, keď ho nepozeráme; odpojíme nabíjačky, keď ich nepoužívame	Uznajte každý bezpečný spôsob, ktorý pomáha neplytvať elektrinou.
9	1 vec vyrobenú z dreva	Ceruzka, stôl, stolička alebo drevená hračka	Uznajte akýkoľvek predmet, ktorý je vyrobený prevažne z dreva.
10	2 príklady odpadu z papiera	Popísaný papier, kartónová krabica, škatuľa od cestovín alebo cereálií, papierová taška, noviny alebo rolka z toaletného papiera	Uznajte akýkoľvek predmet, ktorý je vyrobený prevažne z papiera alebo kartónu či lepenky.
11	2 veci, ktoré robia planétu smutnou	Tvorba priveľkého množstva odpadu, netriedenie odpadu, plytvanie vodou alebo elektrinou, odhadzovanie odpadkov na zem, rúbanie lesov alebo ubližovanie zvieratám	Ide o otvorenú otázku. Povzbuďte dieťa, aby svoju odpoveď vysvetlilo.
12	3 spôsoby, ako môžeme šetriť vodu	Zatvoríme kohútik pri čistení zubov; sprchujeme sa kratšie; zbierame dažďovú vodu na polievanie rastlín; použijeme iba toľko vody, koľko potrebujeme	Pripomeňte deťom, že voda je vzácna a potrebujú ju ľudia, zvieratá aj rastliny.
13	3 dopravné prostriedky, ktoré majú kolesá	Auto, autobus, bicykel, kolobežka, vlak, električka, invalidný vozík, skateboard alebo trojkolka	Uznajte akýkoľvek dopravný prostriedok, ktorý prepravuje človeka a pohybuje sa na kolesách.

14	2 veci, ktoré môžeme použiť opakovane	Opakovane použiteľná fľaša na vodu, nákupná taška, desiatový box alebo sklenený pohár	Uznajte aj iné predmety určené na opakované používanie.
15	3 druhy odpadu, ktoré vznikajú v kuchyni pri varení	Zeleninové alebo ovocné šupky, vaječné škrupinky, zvyšky jedla, prázdne obaly alebo použité papierové utierky	Facilitátor sa môže opýtať, kam jednotlivé druhy odpadu patria.
16	1 vec, ktorú môžeme namiesto vyhodenia opraviť	Hračka, bicykel, oblečenie alebo stolička	Uznajte akýkoľvek predmet, ktorý možno bezpečne opraviť a ďalej používať.
17	2 dopravné prostriedky, ktoré nemajú kolesá	Čln, loď, kanoe, kajak, plť alebo teplovzdušný balón	Člny, kanoe a teplovzdušný balón sú pre malé deti jasnejšími odpoveďami než lietadlo, ktoré má kolesá na vzlet a pristátie.
18	3 veci, ktoré môžeme dať do kompostéra	Tráva, lístie, malé vetvičky, zeleninové alebo ovocné šupky, zhnité jablká alebo vaječné škrupinky	Uznajte aj iné prírodné materiály vhodné do bežného domáceho kompostéra.
19	1 zvieratko, ktoré žije v kompostéri	Dážďovka, pavúk, mravček, chrobák alebo stonožka	Najjednoduchšia očakávaná odpoveď je dážďovka. Pri tvorbe kompostu pomáhajú aj mikroorganizmy, tie však nie sú živočíchy, ktoré deti bežne vidia.
20	3 veci, ktoré môžeme kúpiť z druhej ruky	Oblečenie, hračky, knihy alebo nábytok	Uznajte aj iné veci, ktoré možno bezpečne kúpiť použité a ďalej používať. Vysvetlite slovo z druhej ruky, ak ho deti nepoznajú.
21	1 druh odpadu zo skla	Sklenená fľaša, sklenený pohár, rozbitá fľaša od sirupu alebo rozbitý zaváraninový pohár	Najjasnejšou odpoveďou je obyčajná fľaša alebo pohár. Deti sa nikdy nesmú dotýkať rozbitého skla; musí s ním manipulovať dospelý.
22	3 veci, ktoré patria do koša na zmesový odpad	Žuvačka, prach z vysávača, rozbitá keramika, rozbité zrkadlo, použité vreckovky, deravá panvica alebo iný nerecyklovateľný odpad z domácnosti	Postupujte podľa miestnych pravidiel. Batérie, elektrické zariadenia, chemikálie a lieky si vyžadujú špeciálny zber a nie sú vhodnými odpoveďami.
23	3 veci, ktoré nepatria do koša na plastový odpad	Banánová šupka, papier a rozbitá sklenená fľaša	Facilitátor sa môže opýtať, kam jednotlivé druhy odpadu patria.
24	3 zvieratká, ktoré žijú v záhrade	Krtko, dážďovka, vták, lienka, mravec, slimák, motýľ, včela, pavúk alebo ježko	Uznajte akéhokoľvek živočícha, ktorý môže prirodzene žiť v záhrade alebo ju navštevovať.

SPRÁVNE ODPOVEDE

Kompostovacie kartičky

Poznámka pre facilitátora:

Tieto odpovede sa týkajú najmä bežného domáceho alebo záhradného kompostéra. Pravidlá obecného zberu biologického odpadu môžu byť v každej krajine alebo regióne odlišné. Facilitátori by mali postupovať podľa miestnych pravidiel triedenia odpadu.

Č.	Kartička	Odpoveď	Jednoduché vysvetlenie pre facilitátora
1	Trávu	Áno	Tráva je prírodný materiál a v kompostéri sa rozkladá. Pridávajte ju v menšom množstve a miešajte so suchými materiálmi, napríklad s lístím alebo malými vetvičkami.
2	Lístie	Áno	Lístie pochádza zo stromov a prirodzene sa rozkladá. Je vhodným suchým materiálom do kompostu.
3	Krabička z jablkového džúsu	Nie	Aj keď je na krabici obrázok jablka, samotná krabica nevyrástla v prírode. Je to obal a do kompostéra nepatrí.
4	Vaječné škrupinky	Áno	Vaječné škrupinky sú prírodný materiál. Je lepšie rozdrviť ich na menšie kúsky, aby sa ľahšie rozložili.
5	Staré ponožky	Nie	Ponožky do kompostéra nepatria. Ak sa ešte dajú používať, opravte ich, opätovne použite alebo darujte. Ak nie, vložte ich do zberu textilu alebo zmesového odpadu podľa miestnych pravidiel.
6	Pokazený syr	Nie	Syr je mliečny výrobok. Mliečne výrobky môžu prilákať neželané zvieratá a spôsobiť nepríjemný zápach v bežnom kompostéri. Do zberu kuchynského odpadu (hnedý kôš) môže ísť, do kompostéra však nie.
7	Zeleninové šupky	Áno	Zeleninové šupky pochádzajú z rastlín a v kompostéri sa prirodzene rozkladajú.
8	Použité papierové vreckovky	Radšej nie	V tejto hre uprednostňujeme odpoveď nie. Pravidlá závisia od materiálu vreckovky a od toho, na čo sa použila. Niekde prijímajú čisté papierové vreckovky do biologického odpadu alebo kompostu, ale znečistené vreckovky či vreckovky obsahujúce chemikálie sa pridávať nemajú. Overte miestne pravidlá.
9	Hračky	Nie	Hračky do kompostéra nepatria. Skúste ich opraviť alebo darovať inému dieťaťu. Ak sú úplne pokazené, vytrieďte ich podľa materiálu.
10	Šupky z ovocia	Áno	Ovocné šupky pochádzajú z rastlín a prirodzene sa rozkladajú.
11	Pizzu	Nie	Pizza je tepelne upravené jedlo a môže obsahovať syr, mäso, olej alebo tuk. V bežnom kompostéri môže prilákať neželané zvieratá a spôsobiť zápach. Do zberu kuchynského odpadu (hnedý kôš) môže ísť, do kompostéra však nie.
12	Ako vyzerá kompostér?	Otvorená odpoveď	Kompostéry môžu vyzerať rôzne. Kompostér môže vyzerať ako debna, nádoba, malý záhradný domček alebo otvorená kopa kompostu. Pomôžte dieťaťu opísať kompostér, ktorý videlo doma, v škole, v záhrade alebo vo svojom okolí. Môže popísať aj farby. Pomôcť môžu aj ostatné deti.
13	Zhnité jablká	Áno	Zhnité jablká sú stále prírodným ovocím. Môžu sa rozložiť a zmeniť na kompost.
14	Starý chlieb	Nie do bežného domáceho kompostéra	V tejto hre je odpoveď nie. Chlieb je tepelne upravené jedlo a môže prilákať neželané zvieratá alebo spôsobiť plesne a zápach. Ak nie je plesnivý, dá sa využiť na strúhanku alebo krutóny. Do zberu kuchynského odpadu (hnedý kôš) môže ísť, do kompostéra však nie.
15	Ako vyzerá kompost?	Otvorená odpoveď	Hotový kompost je tmavý, drobivý a trochu pripomína pôdu. Má prirodzenú zemitú vôňu a možno ho pridať do pôdy, aby pomáhal rastlinám rásť. Deti ho môžu opísať ako tmavú zeminu alebo zeminu pre rastliny.

16	Malé konáriky	Áno	Malé vetvičky sú prírodný záhradný materiál. Pomáhajú tiež prúdeniu vzduchu v komposte. Veľké vetvy treba najskôr polámať na menšie kúsky.
17	Žuvačku	Nie	Žuvačka sa nerozkladá ako ovocie, zelenina alebo lístie. Drobné živočíchy a mikroorganizmy v kompostéri ju nedokážu premeniť na kompost. Vyhoďte ju do zmesového odpadu.
18	Ako vyzerá dážďovka v kompostéri?	Otvorená odpoveď	Nechajte dieťa, aby dážďovku opísalo, nakreslilo alebo napodobnilo. Môže ju opísať ako dlhú, tenkú, mäkkú, bez nôh, ružovú, červenkastú alebo hnedú. Dieťa môže tiež ukázať, ako sa krúti a pohybuje.

SPRÁVNE ODPOVEDE

Kartičky Planéta

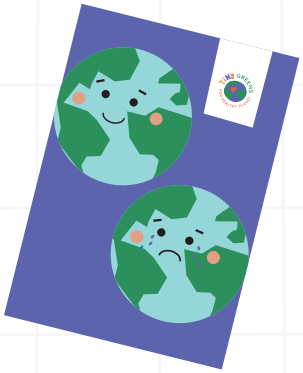

Poznámka pre facilitátora:

Vysvetlenia slúžia facilitátorovi ako pomôcka. Môže ich skrátiť a prispôsobiť veku detí. Starších detí sa možno opýtať aj na to, prečo daná činnosť robí planétu šťastnou alebo smutnou.

Č.	Kartička	Odpoveď	Vysvetlenie pre facilitátora
1	Netriedime odpad	Smutná	Keď sa odpad netriedi, recyklovateľné materiály môžu skončiť v zmesovom odpade a namiesto opätovného využitia sa môžu spáliť alebo uložiť na skládku. Triedenie nám pomáha šetriť materiály a prírodné zdroje.
2	Plytváme vodou	Smutná	Čistá voda je vzácna. Zachytávanie, čistenie a doprava vody do našich domácností si tiež vyžadujú energiu. Keď vodu nepotrebujeme, mali by sme preto zatvoriť kohútik a používať iba potrebné množstvo.
3	Vyhadzujeme odpadky do nesprávnych recyklačných košov	Smutná	Odpad vložený do nesprávneho kontajnera môže znečistiť ostatné vytriedené materiály a sťažiť či znemožniť ich recykláciu. Pripomeňte deťom, že pravidlá triedenia a farby kontajnerov sa môžu medzi krajinami a obcami líšiť.
4	Odpadky triedime do správnych recyklačných košov	Šťastná	Správne vytriedené materiály možno zozbierať a recyklovať na nové výrobky. Znižuje sa tak množstvo zmesového odpadu na skládkach, šetria sa materiály, energia a prírodné zdroje. Vždy postupujte podľa miestnych pravidiel triedenia odpadu.
5	Odhadzujeme odpadky do lesa	Smutná	Odpadky do prírody nepatria. Môžu znečistiť pôdu a vodu a zvieratá ich môžu zjesť, uviaznuť v nich alebo sa poraniť. Niektoré druhy odpadu zostávajú v prírode veľmi dlho, niektoré dokonca navždy (plasty, sklo, kov).

6	Šetríme elektrinu	Šťastná	Výroba elektriny si vyžaduje zdroje energie a môže spôsobovať znečistenie. Keď vypíname svetlá a zariadenia, ktoré nepoužívame, šetríme energiu a obmedzujeme zbytočné využívanie zdrojov.
7	Sadíme stromy a kvety	Šťastná	Stromy a kvety poskytujú potravu a úkryt hmyzu, vtákom a ďalším živočíchom. Stromy tiež produkujú kyslík, ukladajú uhlík, poskytujú tieň, udržujú vodu a pomáhajú chrániť pôdu.
8	Zbierame odpadky v lese	Šťastná	Odstraňovanie odpadkov pomáha chrániť zvieratá, rastliny, pôdu a vodu a udržiava les čistý. Deti by mali zbierať odpad iba s dospelým a nikdy sa nesmú dotýkať ostrých, nebezpečných alebo neznámych predmetov.
9	Plytváme elektrinou	Smutná	Ak nechávame zapnuté svetlá a elektrické zariadenia, keď ich nikto nepotrebuje, plytváme energiou. Zbytočná výroba elektriny môže spotrebovať viac prírodných zdrojov a vytvoriť ďalšie znečistenie.
10	Vyrubujeme lesy	Smutná	Nešetrné odlesňovanie ničí prirodzené prostredie živočíchov a znižuje biodiverzitu. Stromy ukladajú uhlík, chránia pôdu a pomáhajú regulovať vodu a teplotu. Vysvetlite, že niektoré stromy možno vyrúbať zodpovedne, ale lesy sa musia chrániť a starostlivo obhospodarovať.
11	Vytvárame veľa odpadu	Smutná	Všetko, čo kupujeme a vyhadzujeme, si pri výrobe a preprave vyžaduje materiály, vodu a energiu. Menšie množstvo odpadu pomáha šetriť zdroje a znižuje množstvo odpadu smerujúceho do spaľovní alebo na skládky.
12	Šetríme papier	Šťastná	Papier sa vyrába z dreva a pri jeho výrobe sa používa aj voda a energia. Papier môžeme šetriť používaním oboch strán, opätovným využívaním a správnou recykláciou.
13	Kompostujeme	Šťastná	Kompostovanie premieňa vhodný organický odpad na kompost bohatý na živiny, ktorý pomáha rastlinám rásť. Vracia užitočné materiály do pôdy a znižuje množstvo biologicky rozložiteľného odpadu v zmesovom odpade.
14	Snažíme sa vytvárať menej odpadu	Šťastná	Predchádzať vzniku odpadu je zvyčajne lepšie, než riešiť ho po jeho vzniku. Môžeme kupovať iba to, čo potrebujeme, vyhýbať sa zbytočným obalom a vyberať si opakovane použiteľné, opraviteľné alebo trvácne veci.
15	Šetríme vodou	Šťastná	Šetrenie vodou chráni nevyhnutný prírodný zdroj a tiež energiu potrebnú na jej zachytávanie, čistenie, ohrev a dopravu. Jednoduchým príkladom je zatvorenie kohútika pri čistení zubov.
16	Opravujeme pokazené veci	Šťastná	Vďaka oprave možno predmety používať dlhšie. Znižuje sa potreba vyrábať nové výrobky, šetria sa materiály a energia a užitočné veci sa príliš skoro nestanú odpadom.

OBJAVUJTE ĎALEJ

Dobrodružstvo pokračuje aj mimo tejto stolovej hry

Aby sme rozšírili zážitok doma, v triede alebo v materskej škole, vytvorili sme celý súbor sprievodných materiálov. Táto hra je súčasťou **vzdelávacej kolekcie** *Máme radi našu planétu*, ktorá obsahuje **publikáciu** s desiatimi eko príbehmi a metodickou príručkou, **interaktívne online moduly** na hranie s deťmi, ako aj **pracovné listy a postavičky** z príbehov na vytlačenie.

Naskenujte QR kód alebo navštívte stránku www.seq.sk/tools, kde nájdete všetky bezplatné materiály na vytlačenie a môžete si ich stiahnuť.

Materiály na vytlačenie

www.seq.sk/tools

Online Moduly

www.mysustainable.space